Jaarverslag RBL BNO
2019 - 2020

RBL BNO

leerplicht en voortijdig schoolverlaten

Inhoud

Voorwoord 3

1. Inleiding 4

2. Ontwikkelingen 5

2.1 Corona 5
2.2 Wet voor het voorkomen van uitval bij overstap naar het MBO 5
2.3 Wetsvoorstel drempelloze doorstroom van VMBO naar Havo en van Havo naar VWO 5
2.4 Wetsvoorstel verlengde kwalificatieplicht 5
2.5 Wetsvoorstel vrijstelling op grond van medisch/psychische gronden en richtingsbezwaren 6
2.6 Samenwerking leerplicht onderwijsinspectie 6
2.7 Jongerenaanpak Onderwijs-Arbeidsmarkt 2021-2024 6
2.8 Gemeentelijke herindeling. 6
2.9 Opleiding en training medewerkers RBL BNO 6
2.10 Klachtafhandeling 7
2.11 Aanpassingen ambtsinstructie 7

3. Cijfers leer- en kwalificatieplicht 8

3.1 Leer- en kwalificatieplichtigen 8
3.2 Verzuimmeldingen 8
3.2.1 Absoluut verzuim. 8
3.2.2 Relatief verzuim 9
3.2.2.1 Thuiszitters 11
3.2.3 Luxe verzuim 12
3.3 Vrijstelling van inschrijving 13
3.4 Vrijstelling van geregeld schoolbezoek 13
3.5 Kwetsbare jongeren: de aantallen 15

4 Cijfers voortijdig schoolverlaten 17

4.1 Stijging van het aantal VSV'ers landelijk 17
4.2 VSV op basis van DUO definitie 17
4.3 Cijfers en kenmerken nieuwe VSV'ers op basis van DUO-definitie 19
4.4 Begeleiding VSV'ers door het RBL BNO 20
4.5 Inzet educatiemeter 20
4.6 Verzuim 18+ 20

Voorwoord

Voor u ligt het leerplichtjaarverslag van het schooljaar 2019-2020 van het Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO). Een jaar waarin we geconfronteerd werden met het corona-virus. Dit had veel gevolgen voor leerlingen, ouders en scholen. We stonden voor nieuwe uitdagingen: hoe ga je om met de sluiting van de scholen, met zorgen en angsten, met verzuim als je niet mag handhaven? Dit zijn enkele van de uitdagingen waarvoor we stonden. Het RBL BNO heeft daarom in schooljaar 2019-2020 nog meer dan anders in nauw contact gestaan met scholen en ketenpartners.

We blijven voortdurend aandacht houden voor schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. U ziet dit terug in het beleidsplan voor de periode 2021-2024 dat tegelijk met dit jaarverslag aan de gemeenteraden wordt aangeboden.

C.P.W. van Geffen
Voorzitter bestuur RBL BNO

1. Inleiding

Dit jaarverslag beschrijft hoe het RBL BNO in het schooljaar 2019-2020 invulling heeft gegeven aan de taken op het terrein van leerplicht en voortijdig schoolverlaten (VSV). In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste ontwikkelingen voor het RBL BNO beschreven. In hoofdstuk 3 staan de cijfers die betrekking hebben op de leer- en kwalificatieplicht en in hoofdstuk 4 de cijfers met betrekking tot de bestrijding van VSV.
De Leerplichtwet schrijft voor dat burgemeester en wethouders jaarlijks verslag uitbrengen aan de gemeenteraad[1]. In overleg met de deelnemende gemeenten is besloten dat het leerplichtjaarverslag van het RBL BNO vóór 1 december verschijnt en vervolgens ter kennisgeving wordt aangeboden aan de raden van de deelnemende gemeenten. Hierdoor kunnen ook de cijfers van VSV worden meegenomen.

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor toezicht en naleving van de leer- en kwalificatieplicht en stelt hiervoor leerplichtambtenaren aan. In de regio Brabant Noordoost wordt deze wettelijke taak uitgevoerd door het RBL BNO. Daarnaast is de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) bij het RBL BNO belegd. Grofweg zijn de wettelijke taken onder te verdelen in 3 onderdelen.

Leerplicht: Alle kinderen en jongeren van 5 tot 16 jaar worden door de Leerplichtwet in staat gesteld zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooien door middel van onderwijs. 'Alle' kinderen en jongeren omdat hen deze kans geboden wordt ongeacht afkomst, religie of financiële positie.

Kwalificatieplicht: Wanneer de leerplicht is geëindigd en de jongere nog geen startkwalificatie heeft, blijft een jongere verplicht om ingeschreven te staan bij een school of instelling en deze geregeld te bezoeken. Dit noemen we de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht eindigt zodra de jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt of een startkwalificatie heeft.

Voorkomen voortijdig schoolverlaten en aanpak kwetsbare jongeren: Jongeren kunnen met een startkwalificatie een waardevolle bijdrage leveren op de arbeidsmarkt. De gemeente moet dan ook in nauwe samenwerking met het onderwijs voorkomen dat jongeren voor hun 23ste het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Deze taak moet regionaal worden uitgevoerd en wordt de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) genoemd en is vastgelegd in verschillende wetten. Voor een deel van de jongeren is het behalen van een startkwalificatie niet haalbaar omdat het hoogst haalbare binnen onderwijs is bereikt. In dat geval is begeleiding naar de arbeidsmarkt het doel.

1 Artikel 25 Leerplichtwet 1969

2. Ontwikkelingen

2.1 Corona

Het afgelopen schooljaar heeft in het teken gestaan van Corona. In maart 2020 werden de scholen gesloten om verdere verspreiding van het virus te voorkomen. Eind van het schooljaar openden de basisscholen weer hun deuren, enkele weken later gevolgd door het voortgezet onderwijs. In deze periode heeft het RBL BNO in nauwe samenwerking met de GGD en leerplicht 's-Hertogenbosch een tijdelijk protocol verzuim opgesteld. Hiermee kregen scholen een handreiking hoe de zorg om de leerling geborgd kan worden en hoe het contact met de leerling behouden kan worden. De leerplichtambtenaren hebben dit jaar nog meer dan anders in nauw contact gestaan met de scholen. De verbinding met scholen, vooral in het primair onderwijs is hiermee steviger geworden.

Veel jongeren zijn door Corona in de problemen gekomen. Stages, leerbanen en bijbanen zijn afgebroken. Jongeren hebben zich niet goed kunnen oriënteren op hun vervolgopleiding of hun diploma sneller behaald dan verwacht. Dit kan leiden tot een groter aantal voortijdig schoolverlaters. In lijn met wat we steeds zeggen en hoe we handelen probeert het RBL BNO zoveel mogelijk deze jongeren te bereiken en te verleiden om weer naar school te gaan eventueel gecombineerd met werk.

2.2 Wet voor het voorkomen van uitval bij overstap naar het MBO

Per 1 september 2020 trad de Voorziening Vroegtijdig Aanmelden (VVA) in werking. Deze wet verplicht de uitwisseling van gegevens tussen VO-scholen, MBO-instellingen en gemeenten zodat zij gezamenlijk de jongeren in beeld houden als zij overstappen naar het MBO. Hiermee wordt voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie van school verdwijnen. In de regio van het RBL BNO werkten we al met Intergrip, een soortgelijk programma. In schooljaar 2020-2021 draaien waarschijnlijk beide programma's en zal beslist moeten worden met welke we verder gaan.

2.3 Wetsvoorstel drempelloze doorstroom van VMBO naar Havo en van Havo naar VWO

Een ontwerp Algemene Maatregel van Bestuur is in de maak als uitwerking van de Wet gelijke kans op doorstroom naar havo en vwo. Hiermee wordt de hoofdregel dat scholen leerlingen die beschikken over een vmbo-diploma (gemengde en theoretische leerweg) moeten toelaten tot 4 havo en leerlingen met een havo-diploma moeten toelaten tot 5 VWO. Ze kunnen deze leerlingen niet weigeren op grond van hun kennis, vaardigheden of leerhouding. Wel kan voor de toegang naar de havo als drempelvoorwaarde de leerling examen moeten doen in een extra vak. Wat het effect zal zijn op het behalen van een startkwalificatie zal de komende jaren blijken. Mogelijk halen meer leerlingen hun startkwalificatie nu ze zonder extra eisen van het VMBO door kunnen stromen naar de havo maar deze drempelloze toegang kan ook betekenen dat juist meer leerlingen uit zullen vallen.

2.4 Wetsvoorstel verlengde kwalificatieplicht

Met dit wetsvoorstel wordt het voor gemeenten mogelijk om de verlengde kwalificatieplicht op aanvraag in te zetten. Hiermee worden jongeren van 18 tot 21 jaar verplicht om naar school te gaan totdat zij 21 jaar worden of tot aan het behalen van een startkwalificatie. Indien de jongere zich niet houdt aan de verlengde kwalificatieplicht, dan kan de gemeente een boete opleggen.

Deze maatregel beoogt het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen en te zorgen dat meer jongeren hun startkwalificatie halen. Of deze wetswijziging dit effect heeft moet nog blijken want jongeren die niet meer naar school willen laten zich niet dwingen of gaan calculerend te werk waardoor ze zich inschrijven voor een opleiding waarvoor zij niet gemotiveerd zijn met het risico om na een aantal jaar alsnog uit te vallen mét studieschuld en zonder startkwalificatie. Bovendien is in de Participatiewet al een stok achter de deur opgenomen met de scholingsplicht.

2.5 Wetsvoorstel vrijstelling op grond van medisch/psychische gronden en richtingsbezwaren

Al enkele jaren bestaan er plannen om onderwijs op een andere locatie te verruimen. Nu wordt de wetgeving voor vrijstelling op grond van medisch/psychische gronden (artikel 5 onder a Leerplichtwet) en vanwege bezwaren tegen de richting van het onderwijs (artikel 5 onder b) aangepast.

- Bij vrijstelling op grond van medisch/psychische gronden krijgt de arts die oordeelt over de vrijstelling altijd advies van een onderwijskundige. Dit moet ervoor zorgen dat een vrijstelling alleen afgegeven wordt als dit het beste aansluit bij het kind. Daarnaast vervalt de keuze voor een vrijstelling voor een jaar of voor de hele schoolse periode. De termijn wordt voortaan bepaald op basis van het ontwikkelingsperspectief van het kind. Het RBL BNO hanteert overigens al een termijn die de GGD-arts het best passend vindt bij het kind.
- Bij vrijstelling vanwege bezwaren tegen de richting van het onderwijs worden voorwaarden gesteld om het recht op onderwijs vast te leggen. Zo dient vooraf een gesprek tussen de gemeente, ouders en kind plaats te vinden. Ook de mening van de jongere wordt gehoord. Verder hebben ouders voordat ze een beroep doen op de vrijstelling een verklaring van geen bezwaar van de inspectie nodig. Daarvoor controleert de inspectie of het ingediende onderwijsplan aan kwaliteitseisen voldoet. Nieuw is ook dat bezwaar en beroep mogelijk is als de vrijstelling niet verleend wordt.

Leerplicht krijgt hiermee een grotere rol bij deze vrijstellingen. De werkwijze zal hierop aangepast worden.

2.6 Samenwerking leerplicht onderwijsinspectie

Eerder hielden gemeenten namens de Onderwijsinspectie toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen. In 2016 kwam een einde aan deze mogelijkheid omdat er geen juridische basis voor was. Deze basis wordt nu gelegd in een aanpassing van de wet. Het RBL BNO gaat zodra het kan deze taak weer uitvoeren om meer zicht te krijgen op alle thuiszitters: niet alleen de thuiszitters die ongeoorloofd thuis zitten maar ook degene die geoorloofd verzuimen zoals bij ziekte of onderwijstijdverkorting. Hiermee kan een bijdrage geleverd worden aan het terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten.

2.7 Jongerenaanpak Onderwijs-Arbeidsmarkt 2021-2024

Het convenant voortijdig schoolverlaten en kwetsbare jongeren 2016-2020 is afgelopen en wordt voortgezet onder de nieuwe Jongerenaanpak Onderwijs-Arbeidsmarkt 2021-2024. Dit is onderdeel van de jongerenaanpak 16-27 jaar vastgesteld door de regio Brabant Noordoost Werkt. Het RBL BNO neemt als partner deel aan de stuur- en werkgroepen VSV en kwetsbare jongeren om een bijdrage aan de opgave te leveren en om te waarborgen dat deze opdracht onder de aandacht blijft.

Het RBL BNO draagt graag bij aan een integrale en preventieve aanpak 16-27 jaar voor zover passend bij haar kerntaken. In het beleidsplan 2021-2024 is dit opgenomen.

2.8 Gemeentelijke herindeling.

Een aantal gemeenten in de regio bereidt een samenvoeging voor. Het betreft de gemeenten Uden en Landerd die met ingang van 1 januari 2022 de gemeente Maashorst vormen. De gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis willen vanaf 1 januari 2022 verder als gemeente Land van Cuijk.

2.9 Opleiding en training medewerkers RBL BNO

Permanent her- en bijscholen buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA)

Alle leerplichtambtenaren van het RBL BNO beschikken sinds het schooljaar 2013-2014 over een BOA bevoegdheid in het domein “onderwijs“ of zijn hiervoor in opleiding. Om deze bevoegdheid te behouden zijn de leerplichtambtenaren verplicht om zich permanent te laten her- en bijscholen. Een goede zaak omdat op deze wijze de kennis en vaardigheden van de leerplichtambtenaren van een goed niveau blijven en dit door middel van een examen ook objectief kan worden vastgesteld.

Bijscholing RMC-trajectbegeleiders

Alle RMC-trajectbegeleiders werken met de Educatiemeter van Dilemmamanager. Om deze test af te mogen nemen moet de RMC-trajectbegeleider een training succesvol afronden en zich ieder jaar laten bijscholen. In het schooljaar 2019-2020 werd bij 96 jongeren de educatiemeter ingezet. Met dit online instrument wordt door de RMC trajectbegeleider samen met de jongere achterhaald waarom hij/zij uitgevallen is. Daarnaast wordt gekeken wat er voor nodig is om een jongere terug te begeleiden naar school. Hiermee wordt op objectieve wijze vastgesteld welke

problematiek(en) er ten grondslag liggen aan het uitvallen. Op basis van deze informatie worden de vervolgstappen in de begeleiding bepaald.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

Het RBL BNO werkt met de MAS. Bij de aanpak van schoolverzuim is het belangrijk dat snel stappen worden gezet om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Een methodische aanpak en duidelijkheid over wie wat doet in welke fase helpt daarbij. De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige jeugdhulp, Halt-straf, dwang in civielrechtelijk kader en dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van jeugdhulp voorop. Kern van de aanpak is het volgende:

- terug- of toeleiding naar een passend onderwijs programma is het doel;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaarder waar het moet, maatwerk dus.

Op de meeste onderdelen is duidelijk wat de doorwerking van de MAS is in het strafrecht maar niet altijd. Om dit duidelijk te krijgen stemmen we regelmatig af met het Openbaar Ministerie en één keer per jaar komen we bijeen met het OM en Leerplicht uit de regio.

2.10 Klachtafhandeling

Het RBL BNO ontving dit schooljaar twee klachten betreffende twee leerplichtambtenaren. Iemand kan een klacht indienen als hij/zij onheus bejegend is door een medewerker. Hiervan was in beide situaties geen sprake. Bij de afhandeling van een klacht zoekt het RBL BNO of dat kan leiden tot een betere werkwijze. Dat was niet het geval.

2.11 Aanpassingen ambtsinstructie

De ambtsinstructie “Instructie voor de medewerker leerplicht/RMC van het Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost 2020” is geactualiseerd. De instructie beschrijft de werkwijze van het Regionaal Bureau Leerplicht Brabant Noordoost bij het toezicht houden op de naleving van de leerplicht en bij voortijdig schoolverlaten. De actualisatie was nodig vanwege de AVG en de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het RBL BNO werkt volgens de AVG en de Meldcode, maar dit was nog niet verwerkt in de ambtsinstructie. De instructie is op 29 juli in werking getreden.

3. Cijfers leer- en kwalificatieplicht

In dit hoofdstuk worden de cijfers gepresenteerd die betrekking hebben op de leer- en kwalificatieplicht, namelijk het aantal leer- en kwalificatieplichtigen, het verzuim en de vrijstellingen. Cijfers met betrekking tot de RMC-functie worden gepresenteerd in hoofdstuk 4.

3.1 Leer- en kwalificatieplichtigen

In de regio Brabant Noordoost zijn in oktober 2020 49613[2] leer- en kwalificatieplichtigen (zie tabel 1). Sinds 2013 daalt het aantal leer- en kwalificatieplichtigen met ongeveer 1000 leerlingen per jaar. Op basis van Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) prognoses en informatie uit onze eigen leerplichtadministratie verwacht het RBL BNO dat leerlingenaantallen ook in de komende jaren zullen dalen. Bij de invulling van vacatureruimte houdt het RBL BNO rekening met de meerjarige dalende trend van het aantal leer- en kwalificatieplichtigen.

Tabel 1: leer en kwalificatieplichtigen

Gemeente	Oktober 2017	Oktober 2018	Oktober 2019	Oktober 2020	Verschil
Bernheze	4793	4676	4632	4492	-140
Boekel	1690	1654	1627	1603	-24
Boxmeer	4124	3966	3872	3804	-68
Cuijk	3536	3478	3429	3349	-80
Grave	1846	1801	1710	1659	-51
Landerd	2345	2307	2284	2254	-30
Meierijstad	11989	11708	11510	11312	-198
Mill en Sint Hubert	1564	1501	1474	1412	-62
Oss	13010	12764	12550	12373	-177
Sint Anthonis	1655	1608	1567	1506	-61
Uden	6166	6045	5940	5849	-91
Totaal	52718	51508	50595	49613	-982

3.2 Verzuimmeldingen

We onderscheiden drie categorieën van verzuim met elk hun eigen definitie en wijze van afhandeling:

Meldingen van absoluut verzuim

Absoluut verzuim houdt in dat de leerplichtige niet staat ingeschreven op een school of bij een onderwijsinstelling en dus geen onderwijs volgt. De ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor aanmelding van hun leerplichtige kind bij een school of onderwijsinstelling.

Meldingen van relatief verzuim

Relatief verzuim houdt in dat leer- en kwalificatieplichtige leerlingen de school of instelling waar zij staan ingeschreven niet geregeld bezoeken. Het grote verschil met absoluut verzuim is dat bij deze categorie van verzuimmeldingen leerlingen wel staan ingeschreven op een school of instelling. De ouders/verzorgers en, als het kind 12 jaar of ouder betreft, ook de leerling zelf zijn verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek.

Meldingen van luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim waarbij zonder toestemming van het hoofd van de school (bij tien schooldagen of minder) of zonder toestemming van de leerplichtambtenaar (bij elf dagen of meer) buiten de vastgestelde schoolvakanties om van school wordt verzuimd, waarbij het eigen belang (vaak ten behoeve van een vakantie) van ouder(s)/verzorger(s) of jongere prevaleert op dat van het schoolbezoek[3].

In de volgende paragrafen wordt het aantal verzuimmeldingen in het schooljaar 2019-2020 per categorie getoond. Vervolgens wordt ingegaan op de wijze waarop deze meldingen zijn afgehandeld.

3.2.1 Absoluut verzuim

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 288 meldingen van absoluut verzuim. Dit is nagenoeg hetzelfde aantal als vorig jaar (zie tabel 2 en tabel 3 voor een nadere specificering van de afhandeling)

Vaak start een onderzoek naar absoluut verzuim na vestiging en inschrijving van een leerplichtige in de gemeentelijke basisadministratie (BRP). Het RBL BNO handelt op iedere melding van absoluut verzuim proactief en start direct een

2 Peildatum oktober 2019 op basis van gegevens uit de leerplichtadministratie.

3 Definitie uit de handleiding Methodische Aanpak Schoolverzuim

onderzoek. Uit het onderzoek blijkt vaak dat administratieve oorzaken ten grondslag liggen aan het absoluut verzuim en er geen sprake is van een thuiszittende leerling in afwachting van een onderwijsplek. Het RBL BNO blijft kiezen voor deze proactieve aanpak. Wanneer er wel sprake is van thuiszittende leerlingen is er geen tijd te verliezen en wordt er direct actie ondernomen.

Tabel 2:meldingen absoluut verzuim

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	18	13	10	30	20
Boekel	1	7	6	5	-1
Boxmeer	34	39	30	33	3
Cuijk	27	17	19	20	1
Grave	17	34	35	11	-24
Landerd	19	6	6	5	-1
Meierijstad	60	72	61	67	6
Mill en Sint Hubert	12	8	11	10	-1
Oss	99	96	71	81	10
Sint Anthonis	8	10	8	2	-6
Uden	31	24	24	24	0
Totaal	326	326	281	288	7

Het aantal absoluut verzuimers is nagenoeg gelijk gebleven (met 2% gestegen). Ook het aantal gevallen dat actieve bemiddeling nodig heeft, is gelijk gebleven. Geen van de gevallen heeft geleid tot een proces verbaal.

Hoe komt een melding van absoluut verzuim tot stand?
In de BRP staan alle leer- en kwalificatieplichtigen ingeschreven. Bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) zijn alle inschrijvingen op door het Rijk bekostigd onderwijs bekend. Het leerlingvolgsysteem van het RBL BNO (JVS) is gekoppeld met de BRP en de DUO en vergelijkt beide bestanden. Wanneer een leer- of kwalificatieplichtige niet staat ingeschreven, volgt er een melding van absoluut verzuim in JVS.

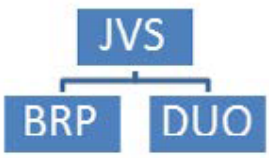

Afhandeling van een melding van absoluut verzuim (zie tabel 3)
Afhankelijk van de achtergronden van het absoluut verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:

Administratief 54%--> veelal berust een melding van absoluut verzuim op een administratieve onvolkomenheid en blijkt er na nader onderzoek door de administratie geen sprake te zijn van verzuim. De administratief medewerker handelt deze zaken zelf af in contact met DUO, de afdeling burgerzaken van de betreffende gemeente, de school en soms ouders.

Actieve bemiddeling 46%--> iets minder dan de helft van de meldingen wordt door middel van actieve bemiddeling door een leerplichtambtenaar beëindigd. Achter het absoluut verzuim kan een diversiteit aan problemen bij leerling en/of gezin schuilen en/of de mogelijkheid dat scholen een leerling niet willen plaatsen. De leerplichtambtenaar kan er in een dergelijke situatie voor kiezen om het verzuim voorals nog niet af te doen met een proces-verbaal. Voorwaarde is dat ouders meewerken aan een oplossing en zorgen voor een schoolinschrijving.

Het aantal zaken dat actieve bemiddeling nodig had is nagenoeg gelijk gebleven net als het aantal zaken dat administratief afgedaan kon worden. Het lijkt erop dat door betere koppelingen met het gemeentelijk BRP de administratieve vergissingen eruit zijn en dat het aantal administratieve zaken zich stabiliseert.

Proces-verbaal 0%--> Wanneer blijkt dat ouders weigeren mee te werken aan opheffing van het verzuim, kan de leerplichtambtenaar proces-verbaal opmaken. Deze vorm van afdoening is bij absoluut verzuim slechts een enkele keer noodzakelijk. In dit schooljaar is er geen enkele keer proces verbaal opgemaakt. Dit ligt in de lijn van de MAS waarbij het accent nog meer van dwang naar zorg is verschoven.

Tabel 3: specificering van de afhandeling van absoluut verzuim

Schooljaar	Administratief	Actieve bemiddeling	Proces Verbaal	Totaal
2019-2020	155(54%)	133(46%)	0	288
2018-2019	156(55%)	125(45%)	0	281
2017-2018	208(64%)	116(35%)	2(1%)	326
2016-2017	224(69%)	102(31%)	0(0%)	326

3.2.2 Relatief verzuim

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 1506 meldingen van relatief verzuim (zie tabel 4 en tabel 5 voor een nadere specificering van de afhandeling). Dit zijn er fors minder dan in het vorig schooljaar. In onderstaande grafiek is zichtbaar dat dit verschil ontstaan is vanaf maart na sluiting van de scholen. Vanaf dat moment daalde het aantal verzuimmeldingen. School had bij onderwijs op afstand minder zicht op het verzuim van de leerling. Ook de motie die bepaalde dat niet handhavend opgetreden mocht worden bij verzuim had zeker invloed op het aantal verzuimmeldingen.

Het RBL BNO heeft samen met de GGD Hart voor Brabant en Leerplicht 's-Hertogenbosch een tijdelijk protocol verzuim opgesteld. In de periode van corona kon leerplicht misschien niet handhaven maar de leerplichtambtenaren hebben heel intensief samen opgetrokken met scholen, de GGD, de Toegang en hulpverleners. Het RBL BNO heeft signalen ontvangen dat dit gewaardeerd werd door de partners. Het tijdelijk protocol verzuim wordt in december 2020 geëvalueerd.

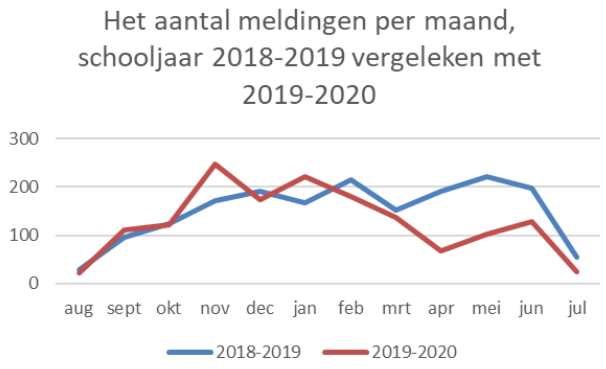

Het RBL BNO heeft in de afgelopen jaren structureel ingezet op preventie en het onderwijs aangesproken op haar verantwoordelijkheden ten aanzien van het voorkomen van verzuim en uitval. Het streven en het hogere doel achter deze aanpak is dat het onderwijs en ouders zelf voldoende inzet plegen om verzuim in een vroegtijdig stadium aan te pakken voordat leerplicht wordt ingeschakeld. Met de invoering van de MAS wordt deze lijn gehandhaafd maar wordt nog nadrukkelijker ingezet op preventie en zorg in plaats van straf. Dit denken we ook terug te zien in de cijfers waar naast een stijging van de meldingen relatief verzuim een daling is te zien van het aantal thuiszitters. Het schooljaar 2019/2020 laat dit beeld niet zien, maar is vanwege Corona ook geen gewoon schooljaar geweest.

Tabel 4: meldingen van relatief verzuim

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	101	126	133	97	-36
Boekel	11	36	29	35	6
Boxmeer	81	125	130	169	39
Cuijk	105	178	173	137	-36
Grave	90	64	63	65	2
Landerd	48	59	78	61	-17
Meierijstad	300	316	287	196	-91
Mill en Sint Hubert	45	25	25	16	-9
Oss	519	562	679	499	-180
Sint Anthonis	32	29	30	51	21
Uden	170	157	202	180	-22
Totaal	1502	1677	1829	1506	-323

Het RBL BNO vindt het aantal verzuimmeldingen of een daling of stijging hiervan geen doel op zich. Dit zou onverstandig beleid zijn en getuigen van kortzichtigheid. Ter illustratie: een school die minder meldt is niet per definitie een school waarop minder leerlingen verzuimen, het kan ook het gevolg zijn van falend verzuimbeleid. En juist wanneer een school werk maakt van de aanpak van ziekteverzuim zal dit waarschijnlijk leiden tot een toename van het aantal meldingen. Wanneer een school ondanks haar inspanningen het verzuim niet snel kan stoppen moet leerplicht onmiddellijk worden ingezet om erger te voorkomen. Het RBL BNO toetst bij het oppakken van een verzuimmelding altijd of de school de juiste stappen heeft gezet om het verzuim te stoppen en geeft een terugkoppeling aan de school wanneer dit niet is gedaan.
Het aantal relatief verzuimmeldingen op een school is voor het RBL BNO wel een waardevolle indicator maar de waarde moet in de volledige context worden bezien en gewogen. Juist om deze reden is iedere leerplichtambtenaar nauw verbonden met de zorgstructuur op een school en voert het gesprek over het verzuimbeleid.

Afhandeling van een melding van relatief verzuim (zie tabel 5)
Afhankelijk van de achtergronden van het relatief verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:
Waarschuwing of overige afdoeningen 97%--> Door preventief te werken en al in een vroeg stadium een interventie te plegen kan veel van het verzuim worden afgedaan met een gesprek eventueel gevolgd door een schriftelijke waarschuwing. Ook bij een vroege interventie vanuit leerplicht om het verzuim te stoppen blijft het onderwijs verantwoordelijk om ook zelf tegen het verzuim op te treden. Leerplicht werkt hier dus nauw samen met het onderwijs en de leerplichtwet dient voor het onderwijs als stok achter de deur.

Halt 2%--> Wanneer er geen sprake is van achterliggende problematiek en het optreden van school en een waarschuwing van leerplicht niet leidt tot geregeld schoolbezoek wordt door de leerplichtambtenaar een Halt-straf opgelegd.

Proces verbaal 1%--> Wanneer sprake is van schoolverzuim in combinatie met achterliggende problematiek of wanneer interventies zoals doorverwijzing naar hulpverlening of het opleggen van Halt straf niet leidt tot het stoppen van het schoolverzuim maakt de leerplichtambtenaar Proces Verbaal op.

Parallel aan bovenstaande wijzen van afhandeling kan de leerplichtambtenaar verwijzen naar de basisteams of andere hulpverlenende instanties. Bemiddeling naar een alternatief traject in samenwerking met het onderwijs behoort ook tot de mogelijkheden. Uit onderstaand overzicht van de afhandelingen van relatief verzuim blijkt dat er een daling is van het aantal keren dat HALT moet worden opgelegd of dat Proces-Verbaal moet worden opgemaakt. Dit is in lijn met de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) waarin meer aandacht voor zorg en inzet van (jeugd)hulp wordt gevraagd (zie ook paragraaf 2.9).

Tabel 5: specificering van de afhandeling van relatief verzuim

Schooljaar	Waarschuwing of overige afdoening	Halt	Proces Verbaal	Totaal
2019-2020	1460 (97%)	28 (2%)	18 (1%)	1506
2018-2019	1771 (97%)	31 (2%)	27 (1%)	1829
2017-2018	1614 (96%)	21 (1%)	42 (3%)	1677
2016-2017	1420 (95%)	21 (1%)	61 (4%)	1502

3.2.2.1 Thuiszitters

Wanneer het relatief verzuim langer duurt dan 4 weken aaneengesloten spreken we van een thuiszitter. In tabel 6 is een overzicht van het aantal thuiszitters per gemeente gegeven. Leerplichtambtenaren binnen het RBL BNO geven altijd prioriteit aan het zo snel als mogelijk stoppen van het schoolverzuim. Uitgangspunt hierbij is dat iedere dag er één te veel is, de definitie van thuiszitters (4 weken verzuim) is hierbij dus niet leidend. Ondanks diverse onderwijsopvangmogelijkheden en bijvoorbeeld de inzet van een onderwijsconsulent of het basisteam jeugd/CJG blijken oplossingen niet altijd direct voorhanden of is nader onderzoek noodzakelijk om tot een duurzame oplossing te komen. Om het verzuim te stoppen en in de toekomst te voorkomen worden scholen door leerplicht aangesproken op hun zorgplicht en is er structureel overleg met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.

In ons beleidsplan 2021-2024 stellen we ons tot doel dat geen enkel leerplichtig kind langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Dat is een ambitieus streven maar in het belang van onze kinderen kan en mag er geen ander doel zijn.
Uit onderstaande cijfers in tabel 6 blijkt dat het aantal thuiszitters ook dit schooljaar weer verder is gedaald en het aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten is in enkele jaren van 56 gedaald tot 12. Tabel 7 geeft informatie over de afhandeling.

Deze daling van het aantal thuiszitters is een goede ontwikkeling, maar daarmee zijn we er nog niet want we willen een passend aanbod van onderwijs en/of zorg voor álle kinderen. De groep thuiszittende kinderen heeft dan ook onze voortdurende aandacht. In overleg met de acht samenwerkingsverbanden passend onderwijs van onze regio blijven we werken aan het verminderen van het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten. In de afgelopen jaren hebben we daarom signalen over wachtlijsten en het uitblijven van een zorgmelding door de hulpverlening onder de aandacht gebracht bij de verantwoordelijke beleidsambtenaren.

Het aantal thuiszitters gaat over kinderen met meer dan 4 weken ongeoorloofd verzuim. Daarnaast is er ook een groep kinderen die vanwege lichamelijke of psychologische redenen geoorloofd thuis zitten (vrijstelling op grond van artikel 5 sub a). Tegenover de daling van het aantal thuiszitters zien we net als vorig jaar een toename van het aantal kinderen die met een vrijstelling 5 sub a thuis zit (zie 3.3). In paragraaf 3.3 gaan we daar verder op in.

Tabel 6: Thuiszitters per gemeente

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	1	0	1	0	-1
Boekel	0	0	1	0	-1
Boxmeer	1	1	1	0	-1
Cuijk	3	3	1	1	0
Grave	3	4	2	0	-2
Landerd	1	2	1	2	+1
Meierijstad	23	9	2	2	0
Mill en Sint Hubert	2	2	1	0	-1
Oss	18	10	7	7	0
Sint Anthonis	1	0	0	0	0
Uden	3	3	2	0	-2
Totaal	56	34	19	12	-7

Tabel 7: Detailinformatie thuiszitters

Gemeente	Aantal thuis-zitters 2019-2020	langer dan 3 maanden	Verhuisd en 18 jaar geworden	opge-lost	Aantal thuiszit-ters bij einde schooljaar
Bernheze	0	0	0	0	0
Boekel	0	0	0	0	0
Boxmeer	0	0	0	0	0
Cuijk	1	1	1	0	0
Grave	0	0	0	0	0
Landerd	2	1	0	2	0
Meierijstad	2	0	0	2	0
Mill en Sint Hubert	0	0	0	0	0
Oss	7	5	0	7	0
Sint Anthonis	0	0	0	0	0
Uden	0	0	0	0	0
Totaal 2019-2020	12	7	1	11	0
Totaal 2018-2019	19	12	3	13	2
Verschil	-7	-5	-2	-2	-2

3.2.3 Luxe verzuim

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 45 meldingen van luxe verzuim (zie tabel 8 en 9 voor een nadere specificering van de afhandeling). Dit jaar waren er 70 meldingen minder dan vorig schooljaar. Waarschijnlijk is dit de invloed van corona.

Afhandeling van een melding van luxe verzuim (zie tabel 9)
Afhankelijk van de achtergronden van het luxe verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:

Niet verwijtbaar 49% --> Aangezien bij luxe verzuim een school ook ziekteverzuim meldt op de dag voorafgaand aan de vakantie komt het regelmatig voor dat meldingen bij nader inzien niet verwijtbaar zijn. Met andere woorden, de leerling was wel afwezig op de dag voor of na een vakantie maar had hiervoor een geldige reden of verklaring.

Waarschuwing 20% --> Luxe verzuim wordt, indien de school dit vooraf duidelijk heeft gecommuniceerd, afgedaan met een proces verbaal. Wanneer de school dit niet duidelijk heeft gecommuniceerd en het verzuim niet langer dan 1 schooldag is, wordt het verzuim afgedaan met een waarschuwing. Dit is een wijziging ten opzichte van eerdere jaren. Het Openbaar Ministerie stelt dat, voordat een Proces-Verbaal opgemaakt kan worden voor 1 schooldag luxe verzuim, er een waarschuwing aan ouders gegeven moet zijn door school of leerplicht. Scholen zijn hierover door het RBL BNO actief geïnformeerd zodat zij correcte informatie op de website kunnen plaatsen.

Proces verbaal 31% --> Het luxe verzuim wordt door leerplicht afgedaan met een proces verbaal en het Openbaar Ministerie legt een boete op.

Tabel 8: meldingen van luxe verzuim

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	5	17	4	2	-2
Boekel	0	0	0	1	1
Boxmeer	6	2	2	1	-1
Cuijk	2	7	15	2	-13
Grave	8	3	3	2	-1
Landerd	4	2	3	1	-2
Meierijstad	33	26	26	15	-11
Mill en Sint Hubert	0	4	3	0	-3
Oss	39	40	52	15	-37
Sint Anthonis	0	0	1	1	0
Uden	15	20	6	5	-1
Totaal	112	121	115	45	-70

Tabel 9: specificering van de afhandeling van luxe verzuim

Schooljaar	Niet verwijtbaar	Waarschuwing	Proces verbaal	Totaal
2019-2020	22 (49%)	9 (20%)	14 (31%)	45
2018-2019	42 (37%)	21 (18%)	52 (45%)	115
2017-2018	55 (45%)	19 (16%)	47 (39%)	121
2016-2017	42 (38%)	32 (28%)	38 (34%)	112

Tabel 10: verzoeken om vrijstelling van inschrijving

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	10	9	7	18	11
Boekel	6	7	6	7	1
Boxmeer	17	23	21	32	11
Cuijk	19	18	9	12	3
Grave	10	6	9	3	-6
Landerd	5	4	8	2	-6
Meierijstad	43	40	52	35	-17
Mill en Sint Hubert	4	6	4	9	5
Oss	58	59	55	43	-12
Sint Anthonis	2	6	7	4	-3
Uden	11	18	31	18	-13
Totaal	185	196	209	183	-26

Tabel 11: specificering van de afhandeling van verzoeken om vrijstelling van inschrijving

Schooljaar	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Toekenning artikel 3a/3b	0	1	1	2	1
Toekenning artikel 5 sub a	34	36	55	63	8
Toekenning artikel 5 sub b	7	8	16	21	5
Toekenning artikel 5 sub c	61	51	63	44	-19
Toekenning artikel 5a	0	1	1	1	0
Toekenning artikel 15	7	4	8	6	-2
Gedogen	54	54	35	25	-10
Ingetrokken	16	32	18	10	-8
Afgewezen	6	9	12	11	-1
Totaal	185	196	209	183	-26

3.3 Vrijstelling van inschrijving

Het RBL BNO behandelde dit schooljaar 183 verzoeken om vrijstelling van inschrijving (zie tabel 10 en tabel 11). Wanneer vrijstelling van inschrijving wordt verleend, hoeft de ouder of verzorger de jongere niet in te schrijven als leerling of deelnemer bij een school of instelling.

In 2017-2018 was een piek zichtbaar in het aantal verzoeken om vrijstelling dat werd ingetrokken. Oorzaak hiervan was een wijziging in de wet waardoor scholen zonder tussenkomst van het RBL BNO leerlingen onderwijstijdverkorting mochten geven. Voordat iedereen voldoende op de hoogte was van deze wetswijziging waren een aantal verzoeken al ingediend bij het RBL BNO terwijl dat niet meer nodig was. Deze werden later dus weer ingetrokken. Inmiddels is de wetgeving voldoende bekend waardoor op voorhand al duidelijk is in welke gevallen ouders geen beroep op vrijstelling bij het RBL BNO hoeven te doen omdat school maatwerk kan bieden zonder vrijstelling.

Het aantal vrijstellingen waarbij de jongere vrijgesteld wordt van geregeld schoolbezoek vanwege lichamelijke of psychologische redenen (artikel 5 sub a) is toegenomen van 55 naar 63 vrijstellingen, net als het jaar daarvoor een stijging. Tegelijk zien we dat ook het aantal thuiszitters nog verder is gedaald van 19 naar 12 (tabel 6 en 7).
Het gaat om zulke kleine aantallen dat daar geen conclusies aan verbonden kunnen worden. Maar deze cijfers passen wel bij de ontwikkeling die we eerder zagen.
RBL BNO, scholen, Samenwerkingsverbanden en de GGD hebben de afgelopen jaren er namelijk op ingezet dat we thuiszitters snel zien. Hierdoor blijkt eerder wat er aan de hand is en kunnen de juiste instrumenten ingezet worden die passend zijn voor het kind. Niet zelden blijkt dat er sprake is van psychosociale problematiek waarvoor een vrijstelling op zijn plaats is.

RBL BNO gaat samen met haar partners verder met deze preventieve aanpak waarbij we kinderen die verzuimen snel zien. Het protocol ziekteverzuim dat al toegepast wordt in het voortgezet onderwijs rolt de GGD uit in het primair onderwijs. Als deze preventieve aanpak verder doorgezet wordt, verwachten we dat deze trend van minder thuiszitters en meer inzet van andere instrumenten de komende jaren doorzet. Het RBL BNO heeft maar beperkt zicht op de inzet van andere instrumenten. Wel op het aantal vrijstellingen vanwege medisch/psychische oorzaak maar niet op de onderwijstijdverkorting die de scholen kunnen toestaan.
In de komende jaren wil het RBL BNO daar verandering in brengen en ook meer zicht krijgen op het geoorloofde verzuim.
Het RBL BNO en haar ketenpartners handelen met deze preventieve aanpak in lijn met voorgenomen wet- en regelgeving om de systemen van zorg en onderwijs aan te passen aan de ondersteuningsbehoefte van het kind[4].

Vrijstelling van leerplicht op grond van overwegende bedenkingen (artikel 5 sub b) is opgenomen in de huidige leerplichtwet. Het is ontstaan in het verleden toen de samenleving sterk verzuild was. Het Rijk onderkent dat aanpassing van deze vrijstellingsgrond wenselijk is. Ouders met richtingsbezwaren kunnen na de wetswijziging alleen vrijstelling krijgen als zij voldoen aan de voorwaarden om thuisonderwijs te geven. Het RBL BNO vindt dit een goede ontwikkeling omdat hiermee het recht op onderwijs van het kind gewaarborgd wordt. Nu ontbreekt toezicht op de kwaliteit van het thuisonderwijs.

Het aantal vrijstellingen van leerplicht op grond van overwegende bedenkingen is van 16 gestegen naar 21 (tabel 8). Deze 21 vrijstellingen betreffen 17 kinderen in 9 gezinnen. Twee gezinnen zijn in de RBL BNO regio komen wonen waardoor voor deze kinderen twee maal een beroep op vrijstelling is gedaan.

3.4 Vrijstelling van geregeld schoolbezoek

Het RBL BNO behandelde dit schooljaar 10 verzoeken om vrijstelling van geregeld schoolbezoek waarvan er 7 werden toegekend (zie tabel 12 en tabel 13 voor een nadere specificering van de afhandeling). Hiermee is het aantal verzoeken bijna hetzelfde als de voorgaande jaren, behalve in 2017-

4 Kamerbrief: voortgang onderwijs zorg van 30 oktober 2019

2018 toen er een eenmalige daling was. De bevoegdheid om te beslissen over vrijstelling van schoolbezoek ligt in bijna alle gevallen bij het hoofd van de school. Alleen een verzoek om verlof op grond van gewichtige omstandigheden voor een periode van meer dan 10 dagen wordt door het RBL BNO afgehandeld en is om die reden opgenomen in dit jaarverslag. Het RBL BNO controleert en adviseert het onderwijs door middel van een verlofprotocol, adviesgesprekken en schoolcontroles.

Tabel 12: verzoeken vrijstelling van geregeld schoolbezoek

Gemeente	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Bernheze	0	1	0	0	0
Boekel	0	0	0	0	0
Boxmeer	0	0	0	0	0
Cuijk	0	0	0	2	2
Grave	1	0	0	0	0
Landerd	1	1	0	0	0
Meierijstad	1	0	6	6	0
Mill en Sint Hubert	0	0	2	0	-2
Oss	7	1	2	1	-1
Sint Anthonis	0	0	0	0	0
Uden	0	0	1	1	0
Totaal	10	3	11	10	-1

Tabel 13: specificering van afhandeling van verzoeken vrijstelling geregeld schoolbezoek

Schooljaar	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Verschil
Verlof toegekend	1	0	4	7	3
Afgewezen of ingetrokken	9	3	7	3	-4
Totaal	10	3	11	10	-1

Vrijstelling van inschrijving is van toepassing wanneer:

- Artikel 3a/3b -> bij bijzondere omstandigheden kan aan 14 of 15 jarigen worden toegestaan dat aangepast onderwijs wordt gevolgd. Daarnaast bestaat er bij bijzondere omstandigheden de mogelijkheid om 15 jarigen toestemming te verlenen onderwijs te volgen aan een MBO-instelling
- Artikel 5 sub a -> de jongere op lichamelijke of psychologische gronden niet geschikt is om tot een school of instelling te worden toegelaten. Deze vrijstelling ontstaat van rechtswege wanneer ouders/verzorgers een verklaring van de aangewezen GGD jeugdarts kunnen overleggen
- Artikel 5 sub b -> de ouders/verzorgers tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben.
- Artikel 5 sub c -> de jongere als leerling van een inrichting van onderwijs buiten Nederland staat ingeschreven en deze inrichting geregeld bezoekt.
- Artikel 5a -> de ouders of verzorgers een trekkend bestaan leiden, waarbij de jongere hen vergezelt. De leeftijd van de jongere en de bereikbaarheid van scholen worden hierbij meegewogen.
- Artikel 15 -> bij bijzondere omstandigheden kan een vrijstelling worden gegeven aan kwalificatieplichtigen, indien wordt aangetoond dat de jongere op andere wijze voldoende onderwijs geniet.
- Gedogen -> Er zijn situaties waarbij geen wettelijke grond voor vrijstelling mogelijk is maar waarbij de leerplichtambtenaar wel gebruik maakt van zijn discretionaire bevoegdheid om niet te handhaven. Gedogen wordt veelal toegepast bij kwalificatieplichtigen die na een verkeerde studiekeus op het MBO niet langer het volledige onderwijsprogramma volgen en deels werken)

Vrijstelling van geregeld schoolbezoek is van toepassing wanneer:

- de school onderscheidenlijk de instelling is gesloten of het onderwijs is geschorst;
- bij of op grond van algemeen verbindende voorschriften het bezoeken van de school onderscheidenlijk de instelling is verboden.
- de jongere bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school onderscheidenlijk instelling is ontzegd.
- de jongere wegens ziekte verhinderd is de school onderscheidenlijk instelling te bezoeken.
- de jongere wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging verhinderd is de school of instelling te bezoeken.
- de jongere vanwege de specifieke aard van het beroep van de ouders/verzorgers slechts buiten de schoolvakanties met hen op vakantie kan gaan.
- de jongere door andere gewichtige omstandigheden verhinderd is de school onderscheidenlijk instelling te bezoeken.
- De jongere die nog niet de leeftijd van zes jaar heeft bereikt, voor ten hoogste vijf uren per week vrijgesteld van de verplichting tot geregeld schoolbezoek.

3.5 Kwetsbare jongeren: de aantallen

De tabellen 14 en 15/15a geven meer beeld bij de grootte van de groep kwetsbare jongeren in onze regio, welke onderwijsvormen zij volgen of hebben gevolgd en wat hun bestemming is na het onderwijs. Dit gebeurde ook in het jaarverslag 2016-2017. In 2017-2018 konden we deze cijfers niet laten zien omdat we geen gegevens ontvingen. Nu is dat weer wel het geval omdat de wetgeving op dit punt is aangepast.

In tabel 14 staan de jongeren van 12-23 die staan ingeschreven op het PRO, VSO of Entree. Dit geeft een beeld van de populatie jongeren in een kwetsbare positie per gemeente die nog niet de overstap naar de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs hebben gemaakt. In onze regio werken gemeenten en het onderwijs nauw samen om al in het laatste jaar van het onderwijs voor te sorteren op een overstap naar de arbeidsmarkt.
In tabel 15 staan de jongeren van 16-23 zonder startkwalificatie en schoolinschrijving in oktober 2020 die in het verleden een inschrijving hadden op het PRO, VSO of Entree naar hun inkomenssituatie. Het merendeel van de jongeren beschikt over een inkomen uit werk of uitkering. Het deel dat niet over een inkomen uit uitkering of inkomen beschikt is in beeld bij het RBL BNO die bekijkt of dienstverlening van het domein zorg of inkomen noodzakelijk en gewenst is.

In 2019 waren er 100 jongeren meer in een kwetsbare positie dan in 2017. Tegelijk hadden 100 jongeren minder een Wajong-uitkering. Waar zijn deze 200 jongeren uit 2017 geland? Het lijkt erop dat 75% van deze groep in 2019 inkomen uit werk had (toename met 138 jongeren). Ook de groep zonder inkomensgegevens steeg in 2019 met 43. Ervaring leert dat een aantal daarvan inkomen heeft als ZZP'er. Samen betekent dit dat de jongeren die uit de Wajong zijn gegaan niet één op één terecht zijn gekomen in de Participatiewet maar dat zij naar vermogen zijn gaan werken.

In 2020 blijft het aantal jongeren in een kwetsbare positie gelijk ten opzichte van 2019. Wel daalt het aantal jongeren met werk uit inkomen (45 minder) en stijgt het aantal jongeren met een uitkering uit UWV, gemeentelijke sociale dienst of pensioen (45 meer). Mogelijk hebben deze jongeren vanwege corona hun baan verloren en vervolgens een uitkering aangevraagd.
Het merendeel van de jongeren in een kwetsbare positie beschikt over een inkomen uit werk of uitkering. Het deel dat niet over een inkomen uit uitkering of inkomen beschikt is in beeld bij het RBL BNO die samen met de jongere kijkt of dienstverlening van het domein zorg of inkomen noodzakelijk en gewenst is.

Tabel 14: jongeren van 12-23 met een inschrijving op Pro, VSO of Entree

Gemeente	december 2017	november 2019	november 2020	Verschil
Bernheze	131	144	139	-5
Boekel	34	31	33	2
Boxmeer	116	103	108	5
Cuijk	98	102	101	-1
Grave	47	41	49	8
Landerd	55	76	79	3
Meierijstad	464	437	423	-14
Mill en Sint Hubert	33	28	29	1
Oss	498	555	590	35
Sint Anthonis	36	35	35	0
Uden	248	248	252	4
Totaal	1760	1800	1838	38

Tabel 15: schoolverlaters van PRO, VSO, Entree van 16-23
zonder startkwalificatie naar inkomenssituatie

Gemeente	Inkomen uit werk > €300	Inkomen uit werk < €300	Uitkering UWV/ GSD of pensioen	WAJONG-uitkering	Geen gegevens SUWI	Eindtotaal
Bernheze	38	1	9	20	12	80
Boekel	10	0	2	3	2	17
Boxmeer	26	3	11	11	10	61
Cuijk	19	2	16	19	9	65
Grave	7	0	0	4	4	15
Landerd	13	1	6	7	0	27
Meierijstad	106	12	23	32	32	205
Mill en Sint Hubert	9	0	4	11	1	25
Oss	127	12	65	76	41	321
Sint Anthonis	11	0	2	2	4	19
Uden	34	8	22	15	17	96
Totaal 2020	400	39	160	200	132	931
Totaal 2019	437	47	115	203	128	930
Verschil	-37	-8	45	-3	4	1

Tabel 15a: schoolverlaters van PRO, VSO, Entree van 16-23
zonder startkwalificatie naar inkomen 2017-2019-2020

Gemeente	Inkomen uit werk > €300	Inkomen uit werk < €300	Uitkering UWV/GSD of pensioen	WAJONG-uitkering	Geen gegevens SUWI	Eindtotaal
2017	321	25	101	305	85	837
2019	437	47	115	203	128	930
2020	400	39	160	200	132	931
Verschil	-37	-8	45	-3	4	1

4 Cijfers voortijdig schoolverlaten

De inspanningen van het RBL BNO zijn gericht op het voorkomen van Voortijdig schoolverlaten (VSV). Wanneer jongeren toch het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie registreert het RBL BNO deze jongeren, benadert hen en probeert de jongeren via een passend traject (onderwijs, baan of een combinatie daarvan) alsnog te begeleiden naar een startkwalificatie.

In dit hoofdstuk worden de cijfers ten aanzien van VSV getoond. Om een goed beeld te krijgen is gebruik gemaakt van de cijfers van DUO en de cijfers van het RBL BNO.

4.1 Stijging van het aantal VSV'ers landelijk

Na een jarenlange daling van het aantal VSV'ers zien we sinds 2016-2017 een lichte stijging tot 27.067 in 2018-2019. Dit is 2,0% van de onderwijsdeelnemers.

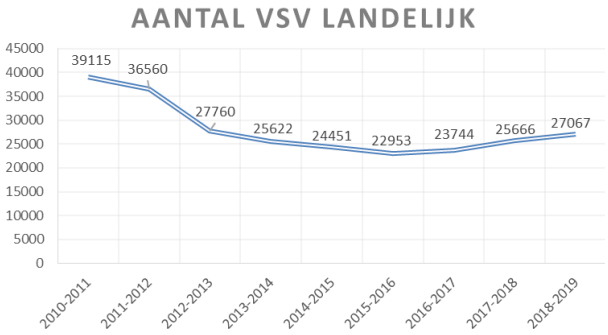

Het Ministerie van Onderwijs heeft in de vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024 aangegeven het aantal VSV'ers verder terug te willen dringen naar 20.000[5] in 2024. De ontwikkeling van het aantal VSV'ers zet deze ambitie wel onder druk.[6]

Iedere RMC-regio heeft hiertoe regionale programma's opgesteld waarin acties worden geformuleerd om regionaal het aantal VSV'ers verder terug te dringen. In onze regio is het convenant Jongerenaanpak onderwijs-arbeidsmarkt 2021-2024 vastgesteld door de regionale stuurgroep VSV en kwetsbare jongeren. De voorzitter van het bestuurlijk overleg en het afdelingshoofd van het RBL BNO zijn lid van deze stuurgroep naast de wethouder van 's-Hertogenbosch, de onderwijsbestuurders van het MBO en VO, de accountmanager van het ministerie van onderwijs, de RMC-coördinator en de programmamanager VSV van het Koning Willem1 College. De monitoring van de plannen ligt bij deze partners.

Voor onze regio blijft er inzet plaatsvinden op het monitoren van de jongeren vanaf het behalen van hun diploma op het VO naar een geschikte vervolgopleiding in het MBO. Het RMC pakt alle verzuimmeldingen van 18+ leerlingen op en biedt passende ondersteuning. Ook alle jongeren van 16 tot 23 jaar zonder startkwalificatie en zonder onderwijs heeft het RMC in beeld en biedt passende ondersteuning. Het RMC werkt hierbij samen met onder andere Werk en Inkomen en zorg.

4.2 VSV op basis van DUO definitie

Om landelijk goed te kunnen vergelijken maakt DUO bij het bepalen van het aantal nieuwe VSV`ers per schooljaar gebruik van een definitie en aanvullende rekenregels.

Definitie DUO

Wanneer een leerling van 12 tot 23 jaar gedurende een schooljaar het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie (diploma op havo, vwo of mbo 2, 3 of 4 niveau), dan wordt deze leerling gerekend tot VSV'er. Jaarlijks wordt er op 1 oktober (T) gekeken welke leerlingen het voorgaande jaar (T-1) stonden ingeschreven. Wanneer een leerling op 1 oktober (T) niet meer ingeschreven staat en nog niet in het bezit is van een startkwalificatie, dan is dit volgens de definitie een VSV'er. Leerlingen die gedurende het schooljaar uitvallen, maar op 1 oktober ook weer zijn ingeschreven worden niet beschouwd als VSV'er.

Op basis van deze definitie ontstaat het volgende beeld (tabel 16 en 17) waarbij regio 36b met 1,7 %, een gedeelde 3e plaats bezet (zie tekst tabel 16). In lijn met de landelijke trend is het aantal voortijdig schoolverlaters in onze regio wel gestegen. DUO geeft aan dat deze stijging het gevolg is van een kwaliteitsslag waarbij sinds het schooljaar 2016-2017 gebruik wordt gemaakt van een volledig geautomatiseerde bestandskoppeling in hun datawarehouse. Dit heeft geleid tot een opwaartse correctie van het landelijke aantal met zo'n 570. Door deze verschillende rekenmethodes is een één-op-één vergelijking van de cijfers over 2016-2017 met eerdere jaren niet geheel mogelijk. Wel is nu voor het tweede jaar op rij sprake van een stijging. Hiermee lijkt er sprake van een trendbreuk. Mogelijk heeft de aantrekkende arbeidsmarkt waarvan sprake was voordat corona uitbrak ook een negatief effect op het aantal VSV'ers. Een leerling van 18

5 Brief ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 'Vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024', oktober 2019.

6 Brief Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Aanpak voortijdig schoolverlaten, 4 maart 2020

die nog geen startkwalificatie heeft, vond op dat moment eenvoudig werk met inkomen wat de keuze om te stoppen wellicht vergemakkelijkt. Andere mogelijke oorzaken kunnen een toenemende multiproblematiek onder jongeren zijn en een toenemend aantal verkeerde studiekeuzes.

Tabel 16: vergelijking vsv-percentage 2018-2019 RMC regio's

RMC naam	Onderwijs deelnemers	Aantal VSV	vsv%
Oosterschelde Regio	13406	203	1,5%
Noord- en Midden Drenthe	16669	257	1,5%
Achterhoek	26558	411	1,6%
Zuid-West Friesland	12989	202	1,6%
Noordwest-Veluwe	17334	277	1,6%
Rivierenland	21347	355	1,7%
Noord-Oost-Brabant 36b	29819	499	1,7%
Noord-Oost-Brabant	52474	910	1,7%
Twente	54086	951	1,8%
Gooi en Vechtstreek	20476	364	1,8%
Gewest Limburg-Noord	36827	661	1,8%
Friesland-Oost ('de Friese Wouden')	21662	393	1,8%
IJssel-Vecht	39350	714	1,8%
Noord-Oost-Brabant 36a	22655	411	1,8%
Eem en Vallei	54824	996	1,8%
Zuid-Holland-Oost	30339	565	1,9%
Noord-Groningen-Eemsmond	8053	151	1,9%
Noord-Kennemerland	23915	449	1,9%
Utrecht	72204	1384	1,9%
West-Friesland	17730	351	2,0%
Zuidoost-Brabant	56955	1128	2,0%
Zuid-Holland-Noord	31159	633	2,0%
Walcheren	8500	175	2,1%
West-Brabant	53250	1108	2,1%
Zuid-Holland-Zuid	37308	781	2,1%
Arnhem, Nijmegen	55356	1173	2,1%
Zuid-West Drenthe	11577	247	2,1%
Centraal en Westelijk Groningen	24196	533	2,2%
Zuid-Oost Drenthe	13938	307	2,2%
Stedendriehoek	36141	796	2,2%
Friesland Noord	21381	475	2,2%
West-Kennemerland	27606	615	2,2%
Zeeuwsch-Vlaanderen	6783	154	2,3%
Kop van Noord-Holland	13300	305	2,3%
Midden-Brabant	30280	715	2,4%
Gewest Zuid-Limburg	35196	832	2,4%
Oost-Groningen	10602	256	2,4%
Haaglanden, Westland	76316	1859	2,4%
Flevoland	35517	891	2,5%
Agglomeratie Amsterdam	102614	2607	2,5%
Rijnmond	95432	2596	2,7%

Tabel 17: specificering vsv'ers per gemeente

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Verschil
Bernheze	21(0,7%)	26(0,9%)	26(0,9%)	37(1,3%)	11
Boekel	5(0,5%)	15(1,5%)	7(0,7%)	12(1,2%)	5
Boxmeer	28(1,1%)	25(1%)	37(1,48%)	30(1,3%)	-7
Cuijk	33(1,5%)	36(1,7%)	48(2,3)%)	36(1,8%)	-12
Grave	25(2,4%)	21(2%)	14(1,4)%)	23(2,3%)	9
Landerd	17(1,2%)	16(1,1%)	12(0,9%)	14(1,0%)	2
Meierijstad	81(1,2%)	84(1,2%)	97(1,4%)	104(1,6%)	7
Mill en Sint Hubert	7(0,7%)	6(0,6%)	8(0,8%)	10(1,1%)	2
Oss	108(1,5%)	121(1,6%)	144(1,9%)	154(2,1%)	10
Sint Anthonis	5(0,4%)	9(0,8%)	12(1,1%)	10(1,0%)	-2
Uden	49(1,5%)	58(1,7%)	69(2.0%)	68(2,0%)	-1
Totaal	379(1,2%)	417(1,4%)	474(1,6%)	498	24

4.3 Cijfers en kenmerken nieuwe VSV'ers op basis van DUO-definitie

Het RBL BNO legt de nadruk niet op aantallen maar op het in beeld hebben van alle VSV'ers tot ze weer ingeschreven zijn of 23 jaar zijn geworden.
In tabel 18 is per gemeente aangegeven wat de uitkomst van de begeleiding is geweest .

Tabel 18: uitkomst van de begeleiding van nieuwe vsv'ers op peildatum 18-11-2020

Gemeente	Heeft nu start-kwalificatie	Volgt nu opleiding	Is nu 23+ of verhuisd	Wajong/ hoogst haalbaar	Nog in begeleiding	Totaal
Bernheze	5	7	5	2	18	37
Boekel	1	0	3		8	12
Boxmeer	1	12	2		15	30
Cuijk	0	7	10		19	36
Grave	0	4	3		16	23
Landerd	1	4	0		9	14
Meierijstad	4	32	15		53	104
Mill en Sint Hubert	1	0	1		8	10
Oss	6	30	18	2	98	154
Sint Anthonis	2	4	0		4	10
Uden	2	17	11		38	68
Totaal	23	117	68	4	286	498

Het RBL BNO zoekt steeds naar nieuwe middelen om in contact te komen en te blijven met de jongere. Contact is belangrijk om jongeren te bewegen om alsnog een startkwalificatie te behalen. Begin 2020 is een pilot gestart waarbij de RMC-medewerker eerder in het proces op huisbezoek gaat om contact te krijgen met de jongere en deze te zien. Vanwege de RIVM-maatregelen is de pilot gestopt. Zodra het mogelijk is wordt deze pilot weer herstart. De resultaten worden in het volgend jaarverslag meegenomen.

Suwi kenmerk van de nieuwe VSV'ers

In grafiek 2 zijn de gegevens met betrekking tot het inkomen van de 286 nieuwe VSV'ers die nog in begeleiding zijn weergegeven (peildatum 18 november 2020). Het RBL BNO gebruikt deze gegevens om de juiste keuzes te maken bij het stellen van prioriteiten in de begeleiding. Hierbij wordt de hoogste prioriteit gegeven aan jongeren waarvan geen inkomen in de suwi-keten bekend is.

Grafiek: De nieuwe VSV'ers naar hun inkomenssituatie

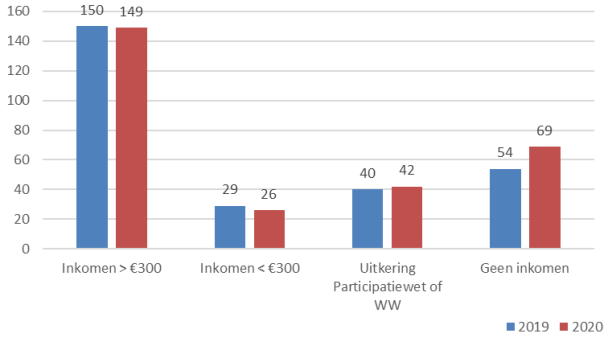

4.4 Begeleiding VSV'ers door het RBL BNO

De medewerkers van het RBL BNO benaderen iedere jongere tussen de 12 en 23 jaar die het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie[7]. Deze definitie is ruimer dan de definitie van DUO zodat alle jongeren in onze regio in beeld zijn en blijven. Tot 18 jaar worden deze jongeren opgepakt door leerplichtambtenaren en daarom niet meegenomen in dit hoofdstuk. Vanaf 18 tot 23 jaar worden deze jongeren begeleid door trajectbegeleiders van het RMC.

VSV'ers tussen de 18 en 23 jaar zijn niet verplicht om een startkwalificatie te behalen. RMC-trajectbegeleiders benaderen VSV'ers in deze leeftijdsgroep. In nauwe samenwerking met het onderwijs en de arbeidsmarkt onderzoeken zij op welke wijze alsnog een startkwalificatie kan worden behaald.

4.5 Inzet educatiemeter

In het schooljaar 2019-2020 werd bij 96 jongeren de educatiemeter ingezet. Met dit online instrument wordt door de RMC trajectbegeleider samen met de jongere achterhaald waarom hij/zij uitgevallen is. Daarnaast wordt gekeken wat er voor nodig is om een jongere terug te begeleiden naar school. Hiermee wordt op objectieve wijze vastgesteld welke problemen er ten grondslag liggen aan de uitval. Op basis van deze diagnose wordt een plan van aanpak gemaakt om de jongere op een effectieve en methodische wijze te begeleiden.

Corona bracht veel onzekerheid voor jongeren. Daarom ontvingen in april alle VSV-jongeren een brief waarin de RMC-medewerker hulp en ondersteuning aanbood. Dit heeft geleid tot 25 educatietesten in de maanden april en mei (26% van alle testen in dat schooljaar).

4.6 Verzuim 18+

In het schooljaar 2019-2020 kreeg het RBL BNO 665 verzuim 18+ meldingen van 460 jongeren. Ook hier zien we door Corona een veel lager aantal meldingen ten opzichte van het vorige schooljaar. Toen waren het 1045 meldingen van 730 jongeren.

21% van deze 460 jongeren heeft nog voor 1-10-2020 een startkwalificatie behaald. Van de overige jongeren had 72% een schoolinschrijving op 1-10-2019. Zij werden dus geen VSV'er en vervolgden hun opleiding of stapten over naar een andere opleiding. Resumerend: 78% van de verzuim 18+ zaken leidt dus tot het niet voortijdig verlaten van het onderwijs. Het oppakken van verzuim 18+ is dus lonend voor het onderwijs en de gemeenten. Het RBL BNO werkt preventief en zorgt ervoor dat de afstand met het onderwijs na eventuele uitval zo klein mogelijk is. Bijkomend voordeel van vroegtijdig betrokken zijn is dat een leerling niet voor langere tijd uit het zicht verdwijnt waardoor een outreachende benadering minder vaak noodzakelijk is om een jongere in beeld te krijgen.

7 Met uitzondering van jongeren die niet in staat worden geacht een startkwalificatie te behalen